

Bağlı gözlərlə

Baxma, sadəcə qulaq as!

Mövzular:	Diskriminasiya (ayrı-seçkilik), sağlamlıq və rifah, iştirak
Çətinlik dərəcəsi:	1
Yaş həddi:	6-8
Müddət:	45+dəqiqə
İştirakçıların sayı:	4-20 uşaq
Oyun növü:	səhnələşdirmə, müzakirə
İcmal:	Uşaqlar gözləri bağlı vəziyyətdə kağız gəlinciyi geyindirməyə çalışırlar.
Tapşırıqlar:	<ul style="list-style-type: none">- sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların xüsusi hüquq və tələbatlarını anlamaq;- qrupda müxtəlif ünsiyyət formalarını və əməkdaşlığı inkişaf etdirmək;
Hazırlıq:	<ul style="list-style-type: none">- kağızda və ya kartonda gəlincik fiqurları çəkin/hər 4 uşağa 1 ədəd;- onları divara bərkidin;- hər fiqur üçün kağızdan paltar dəsti düzəldin;- hər qrup üçün materiallar dəsti (fiqur, paltarlar, şərf) gətirin.
Materiallar:	<ul style="list-style-type: none">- 4 nəfərdən ibarət olan hər komandaya 1 şərf;- fiqur və paltarlar üçün kağız və ya karton;- fiqurlara paltarları yapışdırmaq üçün plastilin, yapışqanlı lent və ya dəftərxana düymələri.

Təlimatlar:

1. Uşaqlardan soruşun, əliliyi olan insanlar tanıyırlarmı? İnsanlarda hansı məhdud imkanlar ola bilər?

2. Uşaqlardan soruşun, onlar “kor olmaq nə deməkdir?” barəsində nə vaxtsa düşünöblərmi? Onlara izah edin ki, bu oyun zəif görən insanın hisləri haqqında bəzi təsəvvürlər yaradacaqdır.

3. Uşaqları 4 nəfərdən ibarət qruplara bölün. Onlara kağız gəlincikləri və hər bir gəlincik üçün paltar dəstini göstərin. Hər bir qrup üzvünün növbə ilə kağız gəlinciyi bağılı gözlərlə geyindirəcəyini izah edin. Qrupun digər hissəsi təlimatlar verərək kömək edə bilər.

4. Hər qrupdan 1 uşağın gözlərini şərfə bağlamağı xahiş edin. Sonra ona kağız gəlinciyin üzərində düzgün yerləşdirmək üçün paltarın bir hissəsini verməyi xahiş edin. Onlar bacardıqca az danışmalıdırlar, lakin oyunçuya kömək lazım olduğu vaxt danışa bilərlər.

5. Oyuna olan marağın itməməsi üçün 4 dəqiqədən sonra kağız gəlinciyi geyindirə bilsələr də, bilməsələr də, uşaqların rollarını dəyişin. Hər kəs özünü “kor” rolunda sınaqda qədər davam edin.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Aşağıdakı sualları verin:

a) Kor olmaq necədir?

b) Tapşırıq çətin idi mi? Nə üçün?

c) Qrupun təlimatları sizə kömək etdimi? Onlar sizə daha necə kömək edə bilərdilər?

ç) Siz göstərişlər verəndə nə hiss edirdiniz? Bəzi məqamları izah etmək çətin idi mi?

d) Əgər siz doğrudan kor olsaydınız, ən çətin nə olardı? Əvvəlcə asan, sonra isə daha çətin yerinə yetirilə bilən tapşırıqların adlarını sadalayın.

e) Əgər sizin imkanlarınız məhdud olsaydı, nəyi məmnuniyyətlə edə bilərdiniz? Nəyi etmək daha çətin olardı? Heç nəyə baxmayaraq bunu etməyi xoşlayardınız mı?

2. Aşağıdakı sualları verərək sağlamlıq imkanları məhdud olan insanlarla münasibətdə mövcud olan stereotipləri göstərin:

a) Siz necə fikirləşirsiniz, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar nə etməyi xoşlayırlar? Bu, sizin böyük həvəslə etdiyinizdən fərqlənirmi? Nə üçün “bəli” və nə üçün “xeyr”?

b) Necə fikirləşirsiniz, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların dostları varmı? Onların bütün dostları da sağlamlıq imkanları məhdud olanlardır? Nə üçün belə uşaqla dostluq etmək asan deyil? Nə üçün bu dostluq maraqlı ola bilər?

c) Necə fikirləşirsiniz, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar böyüyəndə nə olmaq istəyirlər? Bu arzular sizinkindən fərqlənirmi? Nə üçün “bəli” və nə üçün “xeyr”?

ç) Bu oyun anlamağa kömək edəcək ki, yaxşı görənlərin asanlıqla etdikləri işləri yerinə yetirmək üçün zəif görən uşaqlara hərdən kömək lazımdır. Ətrafdakıların köməyinə ehtiyacı olan digər əlillik növlərinin adlarını deyə bilərsinizmi?

d) Dolğun həyat yaşamaq üçün hər bir kəsin ona lazım olan əşyalar hüququ var. Sizə hansı əşyalar lazımdır? Bu əşyalar sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlara da lazımdırımı?

Davam etmək üçün təkliflər:

- Uşaqlara bağlı gözlərlə oynaya biləcəkləri oyun haqqında fikirləşməyi xahiş edin. Təhlükəsizlik baxımından oturaq vəziyyətdə keçiriləcək bir oyun seçin (Məsələn, tapmaca oyunu, rollu oyun). Əldə edilmiş və çatışmayan bacarıqları müəyyənləşdirmək üçün təhlil aparın. Zəif görən uşaqların da iştirakı üçün oyunu necə uyğunlaşdırmaq olar?

- Köməkçidən də müəyyən say tələb olunduğunu göstərmək üçün “Etimad gəzintisi” adlı qısa bir oyun oynaya bilərsiniz. Bu oyunda bir uşaq gözübağlı olan digər uşağı bir yerdən başqa yerə aparır. Sonra uşaqlar rollarını dəyişirlər. Oyunu təhlil edin.

- Uşaqlara müxtəlif məhdud imkanları təcrübədən keçirməyi təklif edin, məsələn, məhdud hərəkət (“torbalarda qaçış”, qoltuq ağacları ilə təcrübə, bir əli bağlı) və ya danışmaq, oxumaq, saymaq əngəlləri.

- Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların vəziyyətini təhlil edən digər oyunlar da var. “Səssiz natiq” oyunu kar uşaqların təcrübəsidir. “Bilik fiquru” oyunu sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların inkişafına təcrid olunmanın təsirini təhlil edir.

Fəaliyyət üçün ideyalar

- Uşaqlar öz yaşayış yerlərini, məktəb və ya rayonu qiymətləndirə bilərlər:

Sağlamlıq imkanları məhdud olan insanlar burada yaşaya, işləyə və ya rahat, təhlükəsiz oynaya bilərlərmi? Bu yerlərin daha əlçatan olması üçün nə etmək olar?

- Bu rayonda sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlar harada yaşayırlar və onlar hansı məktəbə gedirlər? Uşaqlar sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqların harada yaşadıklarını və harada oxuduqlarını, həmçinin niyə onlara digər uşaqların arasında rast gəlməyin mümkün olduğunu (və ya olmadığını) öyrənə bilərlər.

- Başqa məktəbdən, təşkilatdan və ya uşaq qrupundan olan sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlarla bir mübadilə günü edin.

Aparıcıya məsləhətlər

- Bu məşğələni apardığınız sinifdə uşaqlardan heç birinin əliliyi olmadığı güman edilir. Lakin bəzi uşaqların görünməsə də, sağlamlıq imkanları məhdud ola bilər (məsələn,

eynək taxan uşaqları zəif görən hesab etmək olar). Uşaqlarla, onların özləri haqqında təsəvvürləri, öz bacarıqları və ya məhdudiyyətləri ilə həssas davranın. Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqları sinifdə bəzi suallara cavab verməyə cəlb edin, lakin bunu yalnız təkliddə onların razılığını aldıqdan sonra edin.

- Sağlamlıq imkanları məhdud insanlara lazım olan kömək haqqındakı müzakirəni onların özlərinin də çox şeylər edə biləcəkləri fikri ilə əlaqələndirin. Sağlamlıq imkanları məhdud insanların da hər bir insan kimi əsas tələbat və hüquqları olduğunu qeyd edin.

Variasiyalar

- Siz bir və ya iki gəlincikdən istifadə edib, bir neçə uşaqdan gəlincikləri geyindirməyi xahiş edə bilərsiniz.

Əgər sizin iki kağız gəlinciyiniz varsa, onları oğlan və qız gəlincik kimi təqdim edə bilərsiniz, lakin əgər sizin yalnız bir gəlinciyiniz varsa, onda bu gəlincikdən iki dəfə istifadə edin: bir dəfə oğlan kimi, bir dəfə də qız kimi. Həmçinin sağlamlıq imkanları məhdudiyyəti ilə bağlı gender məsələlərini və stereotipləri də müzakirə edə bilərsiniz.

- Əgər böyük kağız vərəqləriniz varsa, siz qrup üzvlərinin fiqurlarını düzəldib onlardan kağız gəlincik kimi istifadə edə bilərsiniz.